

Eduskunnan valtiovarainvaliokunnalle

Muistio

1 (4)

14.10.2025

Lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2026

Asia: HE 99/2025 vp.

Elinkeinoelämän keskusliitto EK kiittää valtiovarainvaliokuntaa mahdollisuudesta lausua esityksestä valtion talousarvioksi ja kunnioittavasti toteaa seuraavaa:

EK on sitoutunut EU:n ja Suomen ilmastotavoitteisiin sekä 1,5 asteen mukaiseen ilmastopolitiikkaan.

Suomi on ottanut edelläkävijän roolin hyvin kunnianhimoisella ilmastoneutraalisuustavoitteellaan vuodelle 2035. EK näkee yritykset ilmastomuutoksen torjunnan ytimessä, koska ne omien päästöjen vähentämisen lisäksi tarjoavat päästöjä vähentäviä ratkaisuja muille, myös yli Suomen rajojen. Elinkeinoelämä on muun muassa laajalla tiekarttatyöllään vahvasti tavoittelemassa Suomen hiilineutraalisuutta vuodelle 2035. Tiukatkin ilmastotavoitteet on mahdollista saavuttaa yritysten kilpailukyky ja kansalaisten ostovoima säilyttäen Suomessa ja Euroopassa, mutta politiikkaohjauksen on oltava johdonmukaista ja ennakoitavaa.

Elinkeinoelämä painottaa, että samalla kun päästöjä vähennetään, on huolehdittava yritysten mahdollisuudesta investoida ja pärjätä kansainvälisessä kilpailussa: vähennetään päästöjä kustannustehokkaasti, markkinaehtoisesti ja teknologianeutraalisti, pitkäjänteistä ja ennustettavaa ilmastopolitiikkaa harjoittaen.

EK:n lausunto

EK lausuu valiokunnan pyynnön mukaisesti talousarvioesityksen kohtaan 32.20 Uudistuminen ja vähähiilisyys, energiamurrokseen ja puhtaaseen siirtymään kytkeytyviin momentteihin liittyen.

Energiamurros muokkaa nyt vauhdilla markkinaympäristöä niin Suomessa, Euroopassa kuin maailmallakin. Suomelle aukeaa energiamurroksen myötä suuria taloudellisia mahdollisuuksia, mikä näkyy jo nyt Suomeen kaavailluissa miljardi-investoinneissa ja puhtaiden ratkaisujen viennin kehityksessä. Onkin hienoa, että hallitus on aktiivisesti

Elinkeinoelämän keskusliitto EK

PL 30 · Eteläranta 10, 00131 Helsinki · Puhelin 09 42020
etunimi.sukunimi@ek.fi · www.ek.fi · Y-tunnus 1902799-1 · Kotipaikka Helsinki

Vihreä kasvu
Ulla Heinonen

14.10.2025

tarttumassa näihin mahdollisuuksiin ja asettanut hallitusohjelmassaan tavoitteeksi nostaa Suomi puhtaan energian ja ilmastokädenjäljen edelläkävijäksi.

Kansantalouden kannalta olennaista onkin vauhdittaa puhtaan siirtymän investointeja, jotta pystymme paitsi vähentämään päästöjä, myös paremmin hyödyntämään puhtaan energian Suomelle tarjoamat taloudelliset mahdollisuudet. Nyt on tärkeää saada investointeja vauhditettua suunnitelmista toteutukseen, ja tässä hallituksen päättämät kannusteet eli verokannustin ja valtiontukiohjelma strategisille puhtaan siirtymän investoinneille sekä tuki hiilidioksidipäästöjen talteenottoinvestointeihin kohdistettu tuki ovat tärkeitä työkaluja, jotka toivottavasti auttavat kasvun käynnistämisessä.

Tätä taustaa vasten **EK pitää harmillisena, että hallituksen investointiohjelman elinkeinopoliittisen varauksen valtuutta vähennetään 10 % (40 M€)**. Tämä heikentää mahdollisuuksia edistää puhtaan siirtymän strategisia investointeja, ja siten heikentää mahdollisuuksia saada investointeja näiden arvoketjujen muodostumiseen Suomessa. Vastaavasti EK katsoo, että **hiilidioksidin talteenottoon varatun tuen leikkaaminen 50 miljoonalla eurolla heikentää mahdollisuuksia saada hiilidioksidin talteenottohankkeita liikkeelle**, mikä heijastuu negatiivisesti myös sähköstä valmistetun vedyn jatkojalostukseen tarvittavan hiilidioksidin saatavuuden näkymiin.

EK pitää myös harmillisena, että **kehysriihessä linjattu 200M€ myöntövaltuus energiatukeen 2026–2029 (50 MEUR/vuosi) on poistettu talousarvioesityksestä**, minkä lisäksi energiatuen myöntövaltuutta ehdotetaan leikattavan entisestään n. 4 miljoonalla eurolla sen jo nykyisen alhaiselta tasolta. EK katsoo, että on perusteltua kyseenalaistaa, voidaanko kansantalouden kannalta merkittäviä investointeja vauhdittaa vain 9,9 miljoonan euron myöntövaltuuden puitteissa.

EK esittää myös huolensa huomattavista yritysten energianhankintaan liittyvistä lisäkustannuksista talousarvioesityksessä. Talousarviossa on esitetty sähköveron yhteydessä perittävän huoltovarmuusmaksun pysyvää korotusta 1.4.2026 alkaen (30 milj. euroa v. 2026 ja 56 milj. euroa v.2027). Tämä muodostaa huomattavan lisärasitteen teollisuuden, palveluiden ja rakentamisen energiakustannuksiin ajankohdassa, jolloin kilpailijamaat läpi Euroopan pyrkivät kaikin keinoin laskemaan elinkeinoelämän energiahankinnan kustannuksia. EK pitää myös kaivosten ja datakeskusten sähköveron korotusta hyvin vahingollisena.

Investoinneille politiikkaympäristön ennakoitavuus ja pitkäjänteisyys on keskeisen tärkeää. Ennakoitava ja pitkäjänteinen politiikkaympäristö on tärkeä osa investointiympäristöä, ja kun Suomi kilpailee muiden maiden kanssa vihreän siirtymän investoinneista, **on tärkeää, että politiikan**

Vihreä kasvu
Ulla Heinonen

14.10.2025

pitkän aikavälin tavoitteet luovat ennustettavuutta toimintaympäristön kehityksestä.

Lopuksi EK huomauttaa, että investointisuunnitelmat Suomeen rakentuvat pitkälti päästöttömän sähkön varaan. Päästöttömästä sähköstä on tullut teollisuudellemme aivan keskeinen kansallisen kilpailukyvyyn tekijä. Siksi hallituksen tulee varmistaa että energiainvestoinnit tuulivoimaan maalla ja merellä sekä aurinkovoimaan ja nykyisen ydinvoimakapasiteetin elinkaaren jatkamiseen saadaan etenemään rivakasti ja häiriöttä. Tämä tarkoittaa ennakoitavan ja johdonmukaisen politiikkaympäristön luomista eli asetetuista tavoitteista ja ohjauskeinoista kiinni pitämistä, investointiluvituksen vauhdittamista, riittäviä TKI-panostuksia ja osajien saatavuuden turvaamista.

Uusi, vuoden 2026 alusta perustettava Lupa- ja valvontavirasto on valtakunnallinen, monialainen valtion virasto, jossa työskentelee lähes 2 000 ihmistä. Virastoon kootaan kaikki Valviran tehtävät, suurin osa nykyisten aluehallintovirastojen lupa-, ohjaus- ja valvontatehtävistä sekä pääosa ELY-keskusten ympäristöön liittyvistä tehtävistä. Uuden viraston toimintamenoihin ehdotetaan 118 milj. euroa.

EK pitää erittäin tärkeänä, että valtion ympäristöhallintoon turvataan riittävät resurssit, jotta hallitusohjelman keskeinen tavoite - sujuvasta luvituksesta Suomelle kilpailuetu - voi toteutua. Tämän varmistamiseksi Lupa- ja valvontaviraston toimintamenoja ei voi supistaa nykytilaan verrattuna siten, että vähäisempi henkilöresurssi johtaa automaattisesti käsittelyaikojen pitenemiseen. Lisäksi vihreän siirtymän etusijamenettelyyn tulee osoittaa erillismääräraha, jotta menettely voi jatkua sovitusti vuoteen 2030 saakka.

Vihreän siirtymän investointien tilanne Suomessa

EK kiittää valtiovarainvaliokuntaa pyynnöstä esittää tietoja EK:n vihreän siirtymän dataikkunan investointihankkeista. EK:n vihreän siirtymän dataikkuna¹ seuraa Suomessa vireillä olevia vihreän siirtymän investointeja. Lista ei ole kaikenkattava, mutta antaa hyvän pulssituntuman vihreän siirtymän investointien kehitykseen Suomessa.

Kaiken kaikkiaan Suomeen on vireillä yli 303 miljardin euron edestä investointeja. Jo valmiiksi saatettuja hankkeita on n. 23 miljardin euron edestä, ja investointipäätökset on tehty 16 miljardin euron investoinneista; eli **jo toteutuneita tai sellaisia, joista toteutuspäätökset ovat olemassa, on yhteensä yli 39 miljardin euron edestä.**

Yksittäisiä hankkeita on eri puolilla Suomea vireillä lähes 1200. Vuoden 2025 alusta lukien uusia hankkeita on tullut dataikkunassa vireille 233

¹ <https://ek.fi/tutkittua-tietoa/vihreat-investoinnit/>

Vihreä kasvu
Ulla Heinonen

14.10.2025

kappaletta, yhteisarvoltaan 23,6 miljardin euron edestä. Uudet hankkeet liittyvät erityen datakeskuksiin, aurinkovoimaan ja energiavarastoihin sekä tehdasteollisuuteen. Euromääräisesti suurimpina kategorioina erottuvat datakeskukset ja vetyhankkeet.

Vuoden 2025 aikana ennakoidaan valmistuvan 10,4 miljardin euron edestä vihreän siirtymän investointeja, mikä tuo jo huomattavan kasvusysäyksen kansantalouteemme.

Suomen haasteena on aiemmin ollut epäsuhta puhdasta energiaa tuottavien ja sitä käyttävien hankkeiden välillä; energian tuotantoinvestointeja on ollut valmisteilla huomattavasti energiaa käyttäviä investointeja enemmän. Nyt tilanne on hiljalleen muuttumassa tasapainoisempaan suuntaan: energiaa käyttäviä investointeja on koko hankekannassa nyt jo 28 prosenttia, kun vielä alkuvuodesta osuus oli 23 prosenttia.

Tarkemmin vihreän siirtymän investointien tilannetta ja jakaumaa teemoittain sekä ajallisesti on esitelty lausunnon liitemateriaalissa.

Kunnioittavasti

Elinkeinoelämän keskusliitto EK

Ulla Heinonen
Johtaja, Vihreä kasvu